

ex parte religionis requisitis nihil amplius dicendum occurrit.

CAPUT XII.

QUÆ FORMA SERVANDA SIT UT PROFESSIO VALIDE ET RECTE FIAT.

1. *Ad validam professionem est necessaria forma exterior.* — Ex causis quæ ad professionem possunt concurrere aut requiri, hæc sola superest explicanda, quæ rationem causæ formalis juxta materiæ capacitatem obtinet; de qua imprimis certum est, exteriorem aliquam formam, quæ mutuum consensum religionis et religiosi sufficienter explicet, necessariam esse ut perficiatur professio, et ut vinculum ejus consurgat. In hoc conveniunt omnes Doctores; et patet primo ex generali ratione contractus humani, qui, licet requirat consensum interiorem, non tamen illo solo perficitur, quia sine externis signis non possunt homines inter se mutuos consensus agnoscere aut acceptare; professio autem, ut diximus, licet principaliter contineat obligationem ad Deum, tamen non fit sine aliquo contractu inter homines; ergo non potest fieri sine sensibili signo ad modum matrimonii. Unde confirmatur secundo, nam hæc ratio votum solemne per se publicum est, ut in superioribus diximus, quia non pure internum, sed externum esse debet. Atque eadem ratio est de quocumque voto constituyente religiosum statum; nam hic status non solum coram Deo, sed etiam coram Ecclesia perficitur, estque peculiaris gradus, seu ordo personarum Ecclesiæ visibilis, et ideo necesse est ut aliqua sensibili forma constituatur, et ita semper est in Ecclesia observatum, ut constat ex Dionysio, c. 6, de Eccles. Hierarch., et ex aliis quæ in primo et secundo capite adduxi.

2. *Qualis debeat esse hæc forma.* — Secundo (quia in præsentibus de professione expressa tantum agimus), necessarium est ut hoc signum sit satis expressum, qualis est vox humana; atque ita fieri consuevit juxta communem usum Ecclesiæ. In quo tamen solum occurrit observandum, ordinarie solum requiri hanc formam, seu expressionem verborum ex parte profitentis, qui suam oblationem et vota propriis verbis solet exprimere. Ex parte autem prælati recipientis, ordinarie nulla verba requiruntur, sed solum aliquod signum, seu exterior demonstratio, qua significet se acceptare professionem. Unde in nos-

tra Societate, cum in 5 p. Constit., c. 3, particularis forma describatur, quam proferre debet is qui professionem emittit, nullum verbum adjungitur quod ab acceptante proferendum sit. Et idem fere colligitur ex Dionysio, citato loco, et ex Benedicto, c. 58 suæ regulæ, et ex consuetudine aliarum religionum. Posset autem hæc verborum expressio sufficienter fieri per interrogationes a prælato factas, quas olim etiam fuisse usitatas Dionysius testatur, et tunc in rigore satis esse posset ad professionis valorem, si profitens annuat et consentiat, quocumque signo exhibito, ut, verbi gratia, inclinatione capitis, vel alio simili, sicut in matrimonio sufficit; est enim par ratio, ut in præsentibus nullum possit ostendi speciale jus, quod majorem expressionem requirat. Quin potius si interrogatio sit satis expressa, hujusmodi assensus sufficiens erit etiam ad professionem expressam, quia illud signum conjunctum tali interrogationi totam ejus significationem induit et participat.

3. *Duplex dubium in hac materia.* — *Resolutio.* — *Professio in Societate Jesu necessario debet scripta legi.* — Quæri autem potest an scriptura sit etiam necessaria, vel sufficiens, ut per illam expressa professio fiat. Respondet quoad priorem partem, jure communi non esse ullum scriptum necessarium, sed sufficere ut sola voce negotium totum transigatur, ut aperte colligitur ex c. *Porrectum*, cum similibus, de Regul. Item, quia ex natura rei tale signum necessarium non est, ut per se constat, neque invenitur aliquod decretum communis juris quo hæc circumstantia præscribatur. Jure autem speciali aliarum religionum, requiritur ut professio in scriptis fiat, ut constat ex regula 58 sancti Benedicti, ubi ordinatur ut qui profiteretur, suam professionem scriptam et consignatam, seu subscriptam, super altari ponat, et in nostra Societate, d. p. 5 Constit., c. 3, postulatur ut votum scriptum sit, et ex scripto legatur. Quare ubi hæc forma votendi præscripta fuerit, servanda est, tum ob regulæ observantiam, tum etiam ad tollendam omnem ambiguitatem. An vero illa circumstantia scripturæ essentialis sit, non videtur posse universaliter definiri; nam, licet auctores dicant per quæcumque verba exprimat professionem, sufficere ad valorem ejus, etiamsi non servetur forma in regula præscripta, quia regula ponens talem formam non videtur ponere illam ut substantialem, ut patet ex Pa-

norm., in d. c. *Porrectum*, n. 3, quem sequitur Angel., verb. *Professio*, et Sylvest., verb. *Religio*, 3, q. 18, in fine; licet hoc (inquam) ab his Doctoribus dicatur, et regulariter verum sit, quoties in ipsa regula aliud non explicatur, nihilominus hæc limitatio adhibenda est; nam si in regula approbata et confirmata a Summo Pontifice talis conditio expresse ponatur ut essentialis, talis profecto judicanda est, nam jura humana possunt hujusmodi conditiones ut essentielles postulare. Quod quidem in prædicta constitutione Societatis factum esse videtur, nam cum in d. c. 3, 5 p. Constit., plures circumstantiæ proponantur in emittenda professione observanda, in declaratione (quæ vim etiam constitutionis habet), lit. A, dicitur non omnes illas esse simpliciter necessarias, sed decentes; adjungitur tamen: *Illud autem essenziale est, ut publice votum legatur coram iis*, etc.; nam verbum illud *legatur*, in omni rigore et proprietate præsupponit debere esse scriptum quod legendum est, et ita videtur mihi omnino observandum; nec carere scrupulo nullitatis, si aliter professio fiat.

4. *Resolutio ad secundum dubium.* — Atque eodem fere modo expediendum est alterum membrum, an solum scriptum sufficiat ad professionem etiam expressam. In quo partem affirmantem significat Sylvest., verb. *Religio* 3, in princip., dum ait professionem expressam fieri voce vel scripto; sentit ergo quodlibet ex his signis per se sufficere. Quod quidem, stando in sola rei natura, vel jure communi, mihi videtur verum, nam scriptura est tam expressum signum, sicut vox; et ideo si ex scriptura ipsa, et ex modo exhibendi illam sufficienter constet de persona vovente, et quod illam scripturam exhibeat animo profitendi, et eodem modo ab habente potestatem recipiatur, ex natura rei ad professionem sufficere; et in jure communi nihil amplius reperio quod tanquam essenziale requiratur. Item, mutus in rigore potest emittere professionem, quam cum non possit verbo facere, nullo meliori signo potest illam emittere, quam aliqua scriptura. Verum est juxta communem Ecclesiæ consuetudinem, legendam esse publice talem scripturam ab ipso profitente, si id facere possit aut sciat, essetque imprudentissimum professionem facere aut admittere per solam oblationem vel receptionem scripturæ, sine ulla expressione verborum, maxime si absque ulla necessitate fiat, tum propter communem consuetudinem,

ut dixi, tum etiam quia inde possent oriri dubia et controversiæ, quæ in re tam gravi vitanda sunt. Adde etiam consulenda esse specialia jura religionum, nam interdum potest essentialiter requiri ut votum non tantum scribatur, sed etiam legatur, ut in prædicta Constitutione Societatis visum est.

5. *Dubitatio: an requiratur ut professio coram testibus fiat.* — *Notandum pro Societate Jesu.* — Atque eodem modo respondendum est, si quis interroget an necessarium sit ut professio hæc coram testibus fiat. In quo etiam nihil invenio expresse definitum jure communi, aut ab auctoribus satis declaratum. Si autem naturam talis actus attendamus, sine dubio postulat ut coram sufficientibus testibus fiat, ut convenienter fiat, quia cum per professionem assumatur specialis status Ecclesiæ, oportet professionem ita fieri, ut de illa possit Ecclesiæ constare. Et ideo sicut matrimonia clandestina semper fuerunt ab Ecclesia improbata et prohibita, propter sacrilegia et adulteria quæ occasione illorum consequuntur, ita etiam professiones clandestinæ, et sine testibus factæ, abominandæ et vitandæ sunt, quia ex illis etiam sacrilegia et apostasiæ facile sequi possunt, cum Ecclesiæ de tali professione constare non possit. An vero professio sic facta inter eum qui potest incorporare, et qui profiteri vult, valida sit, dubitari potest; sed, ut dixi, nullum invenio in communi jure decretum, quod illam irritet; unde stando in jure communi, apud Deum valida erit, sicut, ante decretum irritans Concilii Tridentini, matrimonia clandestina valida erant; consulenda vero sunt particularia jura religionum, quale est illud quod ex Constitutionibus Societatis supra citavi, in quibus essenziale esse dicitur, ut vota legantur coram iis de Societate, et externis qui adfuerint. Imo Palud., d. 38, q. 2, divis. 8, dixit expressam professionem debere fieri præsentibus duabus partibus conventus, et majori parte consentiente, et non debere aliter fieri, nec factum tenere, quod solum erit verum, ubi speciali jure talis religionis cautum fuerit.

6. *Assertio tertia, duas partes includens.* — Tertio, dicendum est de necessitate hujus formæ esse, ut per eam exprimat obligationem votorum cum traditione, seu respectu ad certam ac determinatam religionem. In hac assertione duo continentur: unum est, ut professio fiat cum sufficienti expressione traditionis et trium votorum; aliud est, ut

fiat cum respectu ad certam religionem in particulari. De priori parte nihil fere addendum occurrit his, quæ in superioribus dicta sunt, nam ostensum est substantiam professionis tria vota requirere cum traditione; probatum est etiam totum hoc debere esse externum et publicum; ergo necesse est ut signum illud, quo fit professio, totum illud sufficienter significet. Advertimus autem supra varias esse formulas profitendi in diversis religionibus, et in aliquibus non distincte exprimi singula vota, aut traditionem, ut quid distinctum a votis; sed id non refert, satis enim est quod per modum unius exprimat ipsa professio, quæ in sua ratione hoc totum includit, vel tradendo se in monachum et in fratrem, juxta cap. *Porrectum*, de Regular., vel profitendo talem regulam, vel promittendo obedientiam, aut tria vota secundum talem regulam, vel alio simili modo; nam tunc satis expresse fit professio, quamvis non distincte explicentur singula quæ in professione includuntur; non est enim hoc necessarium ad expressam professionem.

7. Posterior pars satis etiam est certa, sumiturque ex D. Thoma statim citando, et eam tradunt fere alii auctores supra allegati, et specialiter Angelus, verb. *Professio*, cum Antonio, in c. *Rursus*, Qui cler. vel vovent.; Navar., Comment. 2, de Regular., n. 5, ubi refert Joan. Andr., communiter receptum in c. *Constitutionem*, de Regul., in 6; et Calder., consil. 27, de Regul.; et probatur primo ex verbis Bonifacii VIII, in c. unic. de Voto, in 6, ubi inquit votum solemnizari per professionem expressam vel tacitam, factam alicui de religionibus per Sedem Apostolicam approbatis. Ubi significat non satis esse profiteri religionem in communi, sed aliquam in particulari ex approbatis. Unde D. Thomas 2. 2, q. 88, art. 7, etiam dixit votum solemnizari per professionem certæ regulæ; ergo solemnitas voti pendet ex valore professionis; ergo si votum non est per se solemne, nisi conjunctum professioni certæ regulæ, ideo est quia professio non potest esse valida, nisi fiat in certa ac determinata religione approbata. Denique hoc videtur satis expressum in c. ult. de Religios. domibus, ibi: *Quicumque ad religionem converti voluerit, unam de approbatis assumet*. Declaratur etiam ratione ex dictis; nam de ratione validæ professionis est, ut fiat in manibus ejus qui potest incorporare religioni; sed nullus est qui possit incorporare religioni in genere, sed huic vel illi in particu-

lari; ergo necesse est ut traditio fiat determinando religionem cui fit. Quin potius, si per proportionem ad res físicas et morales hoc expendamus, videtur repugnare aliter fieri; nam per professionem incorporatur quis, seu unitur corpori religionis, ut actuale membrum ejus; non potest autem membrum particulare uniri realiter corpori in communi, sed certo ac determinato corpori; nec potest quis actualiter esse civis civitatis in communi, et nullius in particulari, aut esse servus hominis, et non hujus vel illius. Quocirca, quamvis ponamus aliquem prælatum habere potestatem admittendi professos ad varias religiones, nihilominus quando in particulari aliquam personam admittit, necesse est ut ad aliquam determinatam ex illis religionibus illam admittat, alias non erit valida professio. Ad quod etiam confirmandum, applicari potest illud axioma, quod actiones versantur circa particularia.

8. *Argumenta in contrarium*. — Sed contra hanc partem, ut amplius explicetur, objici potest primo, quia aliquando est valida professio, et tamen ex illa non oritur obligatio ad determinatam religionem, sed solum ad religionem in communi, ut constat ex capit. *Constitutionem*, de Regularibus, in sexto; ergo potest fieri professio cum intentione se tradendi et obligandi religioni in genere, et non alicui in particulari; ergo si talis intentio per signum expressum proferatur, et præcise significetur, erit valida professio, quamvis non fiat cum respectu ad particularem religionem. Secundo, olim quando fiebat professio religiosa in manibus Episcopi, per eam dedicabatur homo statui religioso in communi, et non huic vel certæ regulæ, aut religioni in particulari; ergo non repugnat professionem validam fieri ipso modo; ergo si de facto ita fiat in manibus Episcopi vel alterius potentis incorporare religioni, erit valida professio. Quod argumentum videtur convincere saltem futuram esse validam professionem sic factam, si in manibus Pontificis fiat, vel alterius de licentia ejus, quia ex parte professionis non repugnat, ut ostendit ratio facta; potestas autem in Pontifice deesse non potest. Tertio argumentor, quia non est major ratio de conservatione rei quam de effectione; sed religiosus professus potest conservari in statu religioso, ita ut vere religiosus sit, etiamsi non maneat unitus et incorporatus alicui religioni in particulari; ergo potest etiam a principio ita fieri religio-

sus per veram professionem. Minor patet in religioso ejecto per sententiam justam et definitivam, nam ille verus monachus manet, ut est certum, et tamen jam non manet membrum illius religionis, a qua ejectus est, ut docet Navar., comment. 3 de Regular., n. 44 et 45, quia omnino est præcisus ab illa, nec tenetur ad obedientiam ejus, multoque minus est membrum aliarum religionum, quibus nunquam unitus fuit.

9. Circa primum argumentum, Bart., in c. *Quod servus*, ff. Stipulat. servor., censet aliquem posse esse professum religionis in genere; ponitque exemplum in eo qui ante completum annum probationis, aliquam ex religionibus mendicantibus profitetur; nam, licet illa professio sit invalida respectu talis religionis, juxta cap. *Non solum*, et cap. *Constitutionem*, de Regul., in 6, nihilominus est valida respectu religionis in genere. Sic etiam Geminianus, in d. c. *Constitutionem*, cum Lapo dixit professionem factam in manibus habentis administrationem religiosam, obligare ad religionem, saltem in genere, non tamen in specie. Quam sententiam referens Angel., in verb. *Professio*, dicit esse veram, si ille administrator potest obligare religionem, quam administrat, ei quem recipit. Dico tamen nunquam professionem expressam validam esse, quia obliget ad certam et determinatam religionem, quia vel in principio fit sine habitudine ad certam religionem, et sic est nulla, ut in assertionem demonstratum est, et consequenter nec obligat ad certam religionem, nec religiosum simpliciter constituit. Aut professio a principio facta est certæ religioni, et de illa rursus quæro an fuerit valida, vel nulla: nam si fuit valida, ad illam religionem in particulari obligat, in qua facta est, neque in hoc invenitur in jure aliqua exceptio, nec per solum discursum rationis fieri, vel potius fingi potest. Si autem fuit nulla, non constituit religiosum, neque obligat per actualem traditionem religioni, aut in communi, aut alicui in particulari. Dico autem *secundum actualem traditionem*, ut abstineam a questione, an professio invalida inducat saltem obligationem voti simplicis religionis, quod est promissio, et non traditio, nam de hoc infra in proprio loco agemus; nunc autem solum tractamus de vinculo professionis, quod ex traditione, vel ex voto etiam solemniter oritur; et sic manifestum est professionem simpliciter nullam non posse hoc vinculum inducere, etiam respectu reli-

gionis in communi. Quocirca in illo casu in quo Bartol. loquitur, falsum profecto est per illam professionem constitui verum religiosum, etiam in ordine ad religionem in communi, ut recte notavit Navar., comment. 3, de Regular., n. 44. Quia in jure illa professio nulla est. Idemque docendum est de alio casu, in quo Angel. et alii loquuntur: nam vel ille, qui habet administrationem religiosam, habet potestatem incorporandi religioni, vel non; si non habet, impertinens est illa administratio ad effectum professionis, nec ratione illius plus valet vel obligat professio, quam si nullam administrationem haberet; si vero habet dictam potestatem, professio non ad religionem in communi, sed ad illam in particulari obligabit, cui ille potest incorporare. Quod si circa plures religiones talem potestatem habeat, necesse est ut circa aliquam determinate illam exerceat, alioquin nihil faciet.

10. In cap. autem *Constitutionem*, citato in prima objectione, non est sermo de professione expressa, sed de tacita, de qua infra ex professo dicturi sumus. Nunc autem breviter dicendum est illam per se, et vi sua, si coram Deo vera est et valida, obligare ad eam religionem in particulari, in qua fit; prorsus enim repugnat nunc fieri talem professionem, et non fieri in aliqua determinata religione, quia oportet vel deferre habitum professorum alicujus religionis, vel aliquas actiones exercere, quibus animus profitendi significetur, quæ non possunt non esse determinatæ, et in aliqua certa religione fieri. Ex juris autem benignitate ita acceptatur, ut sic professus possit, si voluerit, ad aliam religionem transire. Cujus rei ratio et verus sensus infra tractabitur. Quamdiu vero talis religiosus illa concessionem non utitur, vere est ad dictus et obligatus illi particulari religioni, in qua tacite professus est.

11. Circa secundam objectionem, imprimis dicendum est non posse esse statum religiosum in re ipsa suo modo existentem, quin sit in aliqua certa specie, eo modo quo in his rebus moralibus inveniri potest; quia sicut in naturalibus, etiam in moralibus non potest aliquid in re ipsa existere aut fieri sine sufficienti, hoc est, speciali determinatione, ut in præsentem necesse est votum castitatis, verbi gratia, esse vel simplex vel solemne, et votum paupertatis habere hunc vel illum modum determinationis ex parte materiæ, et obedientiam promitti huic vel illi prælato et successoribus ejus, secundum aliquam cer-

tam mensuram, quia sine hac determinatione non potest esse certa et moralis obligatio. Est autem ulterius considerandum determinationem hanc professionis, seclusa ordinatione Ecclesiae, et stando in solo jure divino, quoad aliquid posse esse per modum positivum, vel solum quasi privativum: ut, verbi gratia, quod fiat professio in aliqua communitate, et secundum certam regulam, vel quod fiat in vita privata in manibus Episcopi, sine determinatione ad certam regulam, ut olim sæpe fiebat in manibus Episcopi. Tunc ergo (ut objectioni respondeamus) qui hoc modo professionem emittebat, non manebat obligatus alicui religioni, id est, communitati religiosæ, neque alicui regulæ, vel in communi, vel in particulari, quia nihil horum promittebat; neque etiam in statu religioso constituebatur in communi, seu in abstracto, sed in tali modo particulari, in quo privatim vivere licebat secundum obedientiam ejus cui promittebatur, et juxta intentionem et finem præstitum ab ipso vovente, juxta superius dicta de voto simplici obedientiæ.

12. Nunc autem ex speciali decreto Ecclesiae, constitutum est ut professio religiosa fieri non possit, nisi in religione approbata, atque adeo in vita communi et regulari; hac enim ratione religiosi in jure regulares appellantur. Et ideo jam nunc neque Episcopi, neque aliquis infra Summum Pontificem, potest ad professionem admittere, nisi incorporando profitentem religiosæ communitati. Atque ita, supposito hoc jure, evidenter procedit ratio facta, quia juxta ordinarium jus Ecclesiae jam non potest quis admitti ad professionem manens in vita privata, sed per incorporationem ad religionem aliquam sub communi regula approbatam; et ideo fieri non potest talis receptio, neque ab Episcopo, neque ab alio aliquo infra Summum Pontificem, nisi in ordine ad certum et determinatum corpus religionis approbatæ. In Summo autem Pontifice secus est, nam ipse potest dispensare in jure communi, et recipiendo professionem, eo ipso approbat illum statum et illum vitæ modum in particulari. Unde si ipse nunc admitteret aliquem ad professionem religiosam sine unione ad aliquam religionem ex approbatis, sic professus ad nullam earum, vel in communi, vel in particulari, maneret obligatus, sed solum ad statum quem professus esset, nimirum ad statum religiosum sub obedientia Summi Pontificis, vel alicujus specialis vicarii ejus in privato vivendi

modo, sine obligatione ad certam regulam, quod non repugnat assertioni positæ, quæ secundum jus ordinarium in Ecclesia posita est, quamvis, proportionem servata, locum habeat in quocumque particulari statu religioso.

13. Et hinc respondendum est ad tertiam objectionem, circa quam disputari posset an professus, juste ejectus a religione, omnino maneat separatus et distinctus a tali religione, ita ut nullo modo censendus sit membrum ejus; fortasse enim non ita absconditur, quin aliquo modo maneat sub obedientia ejus, quamdiu alteri religioni non unitur; quod si verum est, cessat objectio. Quia vero illud est incertum, et infra est disputandum, ideo illo antecedente admissio, respondetur non esse similem rationem de assumptione status religiosi, et de duratione illius; jure enim ecclesiastico solum statutum est ut professio valida non fiat, nisi sub aliqua regula approbata; non est tamen statutum ut semel professus sub aliqua regula, semper sub ea retineatur, ita ut nec ex justa causa præscindi possit. Et ideo non est similis ratio de inceptione et de duratione. In illo ergo casu, ejectus ab aliqua religione reducitur quasi ad statum religiosum vitæ privatæ, quia per ejectionem non potuit privari substantiali statu religioso, quia supponimus illum fuisse assumptum per solemnem professionem; solum ergo privari potuit speciali unione et obligatione ad talem religionem, non vero inde mansit obligatus alteri religioni ex approbatis, nec in particulari, nec in communi, ut per se constat; reducitur ergo ad illum statum vitæ privatæ, qui, ut diximus, non repugnat et esse et fieri ex natura rei, licet secundum jus ordinarium Ecclesiae jam non possit per se fieri, licet illo modo quasi accidentario possit tandem aliquis in eum statum incidere, seu provocari.

14. *Assertio ultima: in forma professionis non debet includi conditio repugnans substantiæ status religiosi.* — Ultimo dicendum est, necessarium esse ad valorem professionis, ut forma ejus ita sit absoluta, ut non includat conditionem repugnantem substantiæ status religiosi: ita docent glossa, in c. ult. de Condit. apposit., et ibi Cardin. et Panormit., quos sequitur Sylvester, verb. *Religio*, 3, q. 6, 7 et 18, et idem tenet Angel., verb. *Professio*, et verb. *Religiosus*, n. 19. Idem tenuit gloss., in c. *Monachi*, verb. *Administrationem*, de Statu monach.; Innocent., Hostiens. et Abb., in c. *Insinuante*, Qui cler. vel vov. Idem Abb., in

c. *Edoceri*, de Rescriptis; Deci., num. 5; Turrecrom., inc. *Non dicatis*, 12, q. 1, art. 4; Covar., 4 decret., 2 p., c. 3, § 1, num. 18; Azor, lib. 12 Institut. Moral., c. 5, q. 2; Lessius, lib. 2, c. 41, dubit. 7, n. 62; et Emman. Rodr., tom. 3 Quæstion. regul., quæst. 17, art. 6. Et ratio est clara, quia, deficiente substantiali parte vel consensu in illam, non potest contractus, et consequenter nec professio perfici, argumento cap. *Tua nos*, de Sponsal.; et quia quocumque substantiali seu essentiali ablato, res tota destruitur; sed in prædicto casu aufertur aliquid substantiale, et consensus in illud; ergo. Exemplum est, si quis profiteretur sub ea conditione, ut sibi liceat proprium retinere; nam hoc est contra substantiam solemnem professionis, juxta c. *Cum ad monasterium*, de Regular., et idem est in similibus. Et confirmatur, nam in hujusmodi casu non intendit quis se obligare ad totum id quod est de substantia religionis; ergo neque intendit hoc promittere; imo contrariam intentionem per talem formam et pactum seu conditionem declarat; ergo.

15. *Opinio contraria proponitur, et impugnatur.* — Contra hanc vero assertionem tenuit glossa, in cap. *Solet*, 32, q. 2, in fine, quam sequuntur Innocent., Hostiens. et Joan. Andr., in dict. c. ult. de Condit. apposit., et videtur eorum opinio probari ex c. ult. Qui cler. vel vovent., ubi quædam mulier in manibus cujusdam fratris sancti Augustini professa est: *Eo adjecto tenore, ut in domo propria cum omni substantia sua remaneret*; et nihilominus illa professio judicatur valida, et ad illam observandam persona illa cogenda esse dicitur. Ratio adjungitur, quia per professionem acquiritur speciale jus in obsequium Dei, cui non debet nocere prava conditio apposita, cum ille, qui sic profitetur, voluntatem habeat profitendi. Et in hoc constituunt dicti auctores differentiam inter matrimonium et professionem, quia per matrimonium obligatio fit homini; per professionem, Deo, cujus pars semper favorabilior est. Sed hæc ratio nullius momenti est, quia Deus non minus vult consensum liberum et verum in pacto secum inito, quam homo; in eo autem casu non intercedit verus consensus, quia ille vult quamdam professionem monstruosam et impossibilem, et in ipso contractu illam exprimit, et ideo tam ex parte formæ, quam ex parte consensus, talis professio invalida est; imo, licet interius fortasse aliam voluntatem vel intentionem habuerit, ex solo defectu for-

mæ talis professio esset invalida, quia ad valorem professionis non sufficit interior consensus, nisi exterior sufficienter exprimatur, quia, ut diximus, hic contractus non fit cum Deo immediate, sed mediante homine. Ad cap. autem *Insinuante*, dicitur primo ibi non fuisse appositam conditionem alicujus rei contrariæ substantiæ religionis; duo enim ibi exprimuntur, unum est ut liceret in domo propria manere, quod per se non est contra substantiam status religiosi, imo olim non erat præter usum Ecclesiae, cap. *de Viduis*, 27, q. 1, et ex his quæ latius inferius dicemus. Aliud est, ut liceret de sua substantia in eadem domo vivere, quod non est intelligendum retento dominio, et proprietate talium bonorum, sed usu, et consequenter administratione talium bonorum, ex concessione et licentia prælatorum religionis, quæ administratio non est contra substantiam professionis religiosæ. Et ita exponit illum textum glossa ibi, quam Innocent., Abb. et alii sequuntur. Deinde dicitur illam limitationem non fuisse ibi additam per modum conditionis, a qua penderet valor professionis et consensus in illa, sed illud fuisse pactum, ut ibi exponit Panormit., secutus Bartol., quos refert et sequitur Navar., comment. 2, de Regular., n. 14; late et bene Covar., proxime citatus.

16. *Dubium: an professio sub conditione indifferente sit valida.* — Sed quæres an professio facta sub conditione indifferente, seu non contraria substantiæ religiosi status, valida sit. Respondeo conditionem esse posse aut de præterito, aut de præsentibus, aut de futuro: de duabus prioribus non est difficultas; nam quando conditio est de præterito, si in re ipsa subsistit, consensus et forma transeunt in absoluta; si vero conditio non subsistit, consensus redditur nullus, quia conditionalis sicut veritatem ita et actum suspendit, et ideo si conditio non existit, consensus redditur nullus; eademque ratio est de conditione de præsentibus, quapropter recte dicunt jurisperiti, conditionem de præterito et de præsentibus non esse proprie conditionem, quia non suspendit actum; conditio autem proprie esse dicitur illa quæ actum suspendit, ut ex variis juribus et Doctoribus notavit Covar., in 4, 2 p., c. 3, § n. 9. Conditio autem de futuro, quæ propriissima conditio est, suspendit actum, et consequenter facit ut in præsentibus professio non teneat, quia nondum exhibitus est consensus absolutus, seu simpliciter; et ideo, si postea non impleatur conditio, manifestum